

*Н.В. Пазюра, д.п.н., професор,
(Національний авіаційний університет, Україна)
К.В. Місайлова,
(Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана
Кожедуба, Україна)*

Зміст та принципи професійної підготовки викладачів англійської мови для професійної діяльності у військових закладах вищої освіти авіаційної галузі.

Обґрунтування змісту та нових підходів до професійної підготовки викладачів авіаційної англійської мови в сучасних умовах. Окреслюється професіограма викладача авіаційної англійської мови у військових авіаційних закладах вищої освіти.

Сучасний етап розвитку української військової системи, збільшення ролі Повітряних Сил (ПС) Збройних Сил (ЗС) України у міжнародному військовому співробітництві (міжнародні військові навчання, участь у миротворчих місіях, участь України як члена програми “Партнерство заради миру”, тощо) висуває нові вимоги до рівня професійної діяльності та сформованості комунікативної компетентності членів льотного екіпажу, диспетчерської служби та служби наземного обслуговування щодо володіння авіаційною англійською мовою.

Введення вимог Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) до професійного володіння авіаційною англійською мовою 4-го рівня (LPRs) в 2003 році, а також наступні кроки, зроблені з метою забезпечити їх ефективне і своєчасне виконання, значним чином вплинули на умови викладання авіаційної англійської мови в даний час.

Для успішного впровадження стандартів та вимог Міжнародної організації цивільної авіації є необхідність суттєво поліпшити зміст та методику професійної підготовки викладачів авіаційної англійської мови в системі професійної освіти України. Країні потрібні такі викладачі фахової мови та фразеології радіообміну, які б могли швидко та успішно адаптуватися до нових світових вимог до знання та володіння мовою військовими авіаційними фахівцями, які б гарантували якість навчання на найвищому рівні та які б добре усвідомлювали, що рівень безпеки польотів в Україні і світі напряму залежить від рівня володіння авіаційною англійською мовою пілотами та диспетчерами.

На нашу думку, ефективна професійна підготовка викладача авіаційної англійської мови базується на таких основних принципах:

відповідність викладача займаній посаді (освіта, наявність відповідних сертифікатів НАТО та ІКАО, стандарти яких впроваджуються під час викладання авіаційної англійської мови;

відповідність змісту підготовки потребам майбутніх військових авіаторів;

пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей у формуванні педагога, якому доведеться адаптуватися до роботи з військовими; іноваційність змісту, методів і форм навчання, впровадження яких значно підвищило ефективність навчання;

відкритість досягненням вітчизняної та світової науки, культури, освітньої практики.

Якщо говорити про іншомовну комунікативну компетентність викладачів військових авіаційних закладів освіти, вона розвивається шляхом опрацювання викладачами фахових та технічних текстів, документів, стандартів ICAO та НАТО, спілкування з носіями мови, ознайомлення з останніми науковими досягненнями військової науки інших країн, розширення загальної ерудиції, що вкрай важливо для викладача, а також проходження стажування в іншомовному середовищі. Поглиблення іншомовної комунікативної компетентності викладачів здійснюється у різні способи і за допомогою цілого спектру різноманітних методів, форм і засобів, в тому числі і налагодження академічних зв'язків, узагальнення передового педагогічного досвіду провідних військових вишів країн НАТО, виконання спільних освітньо-наукових проектів, розроблення інтегрованих освітніх програм, педагогічне стажування викладачів створюватимуть умови для оптимального вирішення порушеного наукового питання, а саме створення цілісної системи перепідготовки викладачів авіаційної англійської мови.

Зміст підготовки викладачів авіаційної англійської мови до професійної діяльності у військових авіаційних закладах вищої освіти об'єднує викладання іноземної мови як фактора безпеки польотів та професійне становлення й постійне самовдосконалення викладачів.

Зміст підготовки викладача авіаційної англійської мови саме до військового авіаційного навчального закладу визначається авіаційним складником професіограми викладача, який відображає

основні функції та вимоги до педагога військового авіаційного закладу вищої освіти,

базові авіаційні знання, уміння й навички, інтегративні професійні якості.

Професіограма базується на змісті діяльності й об'єднує базові знання та вміння відповідно до навчальної, наукової, методичної, організаційної й виховної діяльності.

До базових знань із навчальної діяльності слід віднести фразеологію радіообміну, базову авіаційну термінологію з авіаційних дисциплін та знання змісту основних документів ICAO (ICAO Doc. 4444, ICAO Doc. 9432, ICAO Doc. 9835).

Хороша поінформованість в області радіотелефонного зв'язку має дуже важливе значення для навчання авіаційній мові. Існує цілий ряд засобів, що допомагають викладачам мови придбати такі знання. Зокрема, вони можуть брати уроки керування літаком або здійснювати польоти в якості спостерігача; пройти стажування у досвідченого викладача авіаційної мови; набути реального досвіду навчання авіаційній мові; спілкуватися з професійними льотчиками і диспетчерами УПР; читати спеціальну літературу і

використовувати інші форми самонавчання; а також фізичні вправи на тренажерах і за допомогою спеціальних комп'ютерних програм. Якщо викладач не знайомий з авіаційною мовою, то йому дуже важливо вміти працювати "в зв'язці" з експертом-предметником.

Базовими вміннями з навчальної діяльності є:

встановлення міжпредметних зв'язків іноземної мови й авіаційних технічних дисциплін;

прогнозування перебігу та результатів викладання авіаційної англійської мови;

розробка навчального матеріалу з іноземної мови професійного спрямування, організація практичних занять, використання найбільш раціональних форм і методів; активізація навчально - професійної діяльності курсантів; аналіз власної професійної діяльності з позиції навчання іноземної мови професійного спрямування.

Знання спеціально-наукової методології досліджень; авіаційної педагогіки та психології; методологічних засад підготовки операторів складних систем дають змогу організувати наукову діяльність викладача авіаційної англійської мови військового авіаційного закладу вищої освіти.

Методична діяльність викладача іноземної мови військового авіаційного навчального закладу передбачає володіння знаннями нормативно-правового забезпечення підготовки авіаційних фахівців, володіння методикою викладання авіаційною англійською мовою.

Методична діяльність вимагає досягнення таких умінь як, складання навчальної робочої документації, розробка моделі навчальної діяльності курсантів, розробка та впровадження нових методів навчання авіаційної англійської мови, складання навчального матеріалу, структурувати матеріал, аналіз ефективності професійної підготовки, методів організації навчально-виховного процесу.

Додаткові кваліфікаційні вимоги можуть включати наявність крос-культурної компетентності, міжнародного досвіду роботи, досвіду вивчення другої мови, а також мультілінгвізм і, зрозуміло, активне прагнення займатися викладацькою роботою.

References

1. Guidelines for Aviation English Language Program: ICAO Cir 323-An / 185. ICAO, 2009. – 63 p.
2. Manual on the Implementation of ICAO Language Proficiency Requirements: Doc 9835 AN / 453, ICAO. – 2004. – 162 p.
3. Асмукович І.В. Функціонально – семантичні особливості англійської фахової лексики авіації: Автореф. дис. канд. філ. наук: спец.10.02.04 - германські мови/І.В.Асмукович. – Херсон: ХДУ, 2014. – 21 с.
4. Москаленко О. Педагогічні умови навчання професійної англомовної комунікації майбутніх авіаційних фахівців / О. Москаленко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. - № 8 (62). – С. 178 – 187.